

te mōumou taima, kei te mōumou kai, kei te mōumou moni, kei te mōumou kaha me te matakitaki mai te pakeha, me te titiro mai ki o tatou whenua e takoto noa ana, e takoto kino ana. Kia kore ianei te pakeha e hae e whakatakariri? Me tuku ranei nga whenua ki te pakeha ki te iwi kei te tangi whenua a he whenua mo taua he takaro?

Kei te mohio au he reo mokemoke taku reo, he reo kei nga pari inaunga noa e warowaro ana. Kaati ra waiho kia warowaro ana ma te manu e whakarongo. Kei te maumahara pea tatou ki nga korero a Te Hepara (J. P. Shepherd) i te Nama 43, i whakahauhau ai ia ki te Iwi Maori kia tautoko i te Rongo Pai o te mahi. Me whakahua ake e au etahi o ana kupu. I mea ia, "Me he mea he hiahia to tatou kia tu tatou hei tangata, e puta ai te iwi me mau-tu-marō te whakaaro me mau totohe ki te mahi, mai ano i a tatou e tamariki ana a tae noa ki te wa e wehe atu ai tatou ki te iwi nui i te po." I whakahuatia ano e ia nga kupu tohunga a Rongopero (Longfellow):—

"Ko nga maunga teitei kua ekengia e nga tangata nunui o te ao Ehara i te mea i taea i te rerenga kotahi, Engari i te po i te mea e moe ana o ratou hoa, Ka pikingia a taea noatia te tihi."

Kei te mataara te pakeha, kei te piki tonu; tena ko taua ko te Maori kei te moe. Ko tetahi moenga ngohengohe, e au ai te moe, ko te TAKARO.

TE POARI O NGATI TUWHARETOA.

Na Taite Te Tomo.

Tukuna atu enei kupu hei wahanga ma Te Toa Takitini ki nga pito e wha o te motu mo te taonga o Ngati Tuwharetoa i hanga nei e Ngata raua ko Pomare i Poneke i a Hepetema ka taha nei. No te 24 o te marama nei ka paahitia nga mema o te poari kai-tiaki o Tuwharetoa. Ko te Heuheu te Tiamana, ko Puataata te Hekeretari. Nga mema:—Taite te Tomo o Kaka-riki, Kahu te Kuru o Kakahi, Werihī te Tuiri o Tokaanu, Pau Mariu o Tokaanu, Paora Rokino o Waipahihi, Pitiroi Mohi o Taupo, Te Takinga Kereihi o Taupo. Hui katoa e 8 nga mema ki te Hekeretari ka 9 ai. He mea miharo tenei te otinga paitanga o te Poari o Tuwharetoa, i runga i te rangimarie o Te Raumoa ki te whakatakoto i nga tikanga e tau pai ai nga ritenga o te Poari-kai tiaki o Taupo Moana.

No te 25 o nga ra ka tukua mai a Ngati Tuwharetoa ki te whakaputa i o ratou mamaoa. No te tuunga o Haare Waaka ki te korero pa atu ana ki te Kawanatanga tana whakahe mo te korenga i waiho ma te iwi ano e pooti nga mema. No te rironga ma te Kawanatanga e pooti, koia te take o tana whakahe. I muri ko Tiaki Karani, he pakeha moe wahine Maori, e tu ana mo te taha ki tana wahine. E tautoko ana ia i te whakahe a Haare, me tana patai ki nga apiha a te Kawanatanga, ki a Te Raumoa raua ko Hori Hepara:—"He pewhea te tiini kotahi i